

Schrijven op B1

Schrijven op B1 bestaat uit de volgende onderdelen:

- het takenboek *Schrijven op B1*
- een website met online oefeningen, extra materiaal en alle uitwerkingen:
www.nt2school.nl

Oefen schrijven online!

- Ga naar www.nt2school.nl
- Maak een account aan of log in.
- Klik op 'Activeer nieuw lesmateriaal' en voer hier eenmalig onderstaande code in.
- Klik op 'Bevestigen'.
- Je kunt nu direct beginnen.

Niet vergeten!

Mijn inloggegevens voor www.nt2school.nl.

Mijn gebruikersnaam is:

Mijn wachtwoord is:

Schrijven op B1

EXAMENTRAINING SCHRIJFVAARDIGHEID VOOR HET STAATSEXAMEN I

Instituut voor Nederlands Taalonderwijs en Taaladvies
Universiteit van Amsterdam

Joke Olie

Boom

Herziene editie, zesde oplage, 2024
© 2014. Joke Olie, Amsterdam | Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Vormgeving en opmaak: Anja Verhart
Illustraties: Sjors Vervoort

ISBN 978 90 2446 676 4
NUR 110

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	8
1	Het onderdeel Schrijven van het Staatsexamen NT2, programma I 10
	1.1 De inhoud van het examen 10
	1.2 De afname van het examen 13
	1.3 Het woordenboek 13
	1.4 De beoordeling 13
2	Beoordelingspunt 1: Adequaatheid/begrijpelijkheid 14 <i>Doe exact wat de opdracht vraagt!</i>
	2.1 Wat wordt bedoeld met adequaatheid en begrijpelijkheid? 14
	2.2 Welke doelen kunnen teksten hebben? 15
	2.3 Hoe kun je rekening houden met de lezer? 16
	2.4 Zinstaken: uitleg + voorbeelden 17
	Oefeningen 23
	2.5 Deelschrijftaken: uitleg + voorbeelden 33
	Oefeningen 37
	2.6 Korte teksten schrijven: uitleg + voorbeelden 42
	Oefeningen 42
	2.7 Waar moet je dus op letten? OKE 48
3	Beoordelingspunt 2: grammaticale correctheid 49 <i>Schrijf zonder taalfouten!</i>
	3.1 Wat moet je weten van grammatica? 49
	3.2 Hoe maak je een correcte woordvolgorde? 54
	Oefeningen woordvolgorde 55
	3.3 Hoe maak je correcte werkwoorden? 61
	Oefeningen werkwoorden 63
	3.4 Oefening: zinnen aanvullen 66
	3.5 Oefening: deelschrijftaken 70
	3.6 Oefening: een korte tekst schrijven 73
	3.7 Waar moet je dus op letten? OKE 75

4	Beoordelingspunt 3: Spelling	77
	<i>Let op de letters!</i>	
	4.1 Dubbele letters	77
	Oefeningen dubbele letters	82
	4.2 Woordverlenging	83
	Oefeningen woordverlenging	84
	4.3 Oefeningen: fouten zoeken in een deelschrijftaak	85
	4.4 Waar moet je dus op letten? OKE	89
5	Beoordelingspunt 4: Samenhang	98
	<i>Een tekst mag niet uit losse stukjes bestaan!</i>	
	5.1 Waarom is samenhang belangrijk?	91
	5.2 Hoe zorg je voor samenhang binnen zinnen?	93
	5.3 Hoe zorg je voor samenhang binnen korte teksten?	94
	5.4 Oefening: verbindingswoorden kiezen	94
	5.5 Voorbeeld korte schrijfpdracht	95
	5.6 Oefening: Samenhang binnen korte teksten	97
5.7 Waar moet je op letten? OKE	101	
6	Beoordelingspunt 5: Woordgebruik	102
	<i>Pas de woorden aan de situatie aan!</i>	
	6.1 In welke situaties gaat het vaak fout?	102
	Oefeningen: foute teksten verbeteren	105
	6.2 Het woordgebruik bij de beschrijving van grafieken	109
	Oefeningen grafieken	110
	6.3 Waar moet je dus op letten? OKE	115
7	Een heel examen oefenen	116
	<i>Een generale repetitie</i>	
	7.1 Deel 1	116
	7.2 Deel 2	122
Achterflap: stappenplan		

Voorwoord

Schrijven op B1 is een leerboek dat je kan helpen bij het schrijven van korte en langere teksten in het Nederlands. Dit boek is vooral bedoeld voor mensen die zich willen voorbereiden op het onderdeel Schrijven van het Staatsexamen Nederlands als tweede taal, programma I.

Als je dat gehaald hebt, is je Nederlands op niveau B1, of 2F en dat niveau heb je nodig om een mbo-opleiding te volgen of een baan te vinden op mbo-niveau.

Ook als je niet van plan bent om het Staatsexamen te doen, kun je *Schrijven op B1* goed gebruiken om je schrijfvaardigheid in het Nederlands te verbeteren.

Schrijven is iets wat je pas goed leert als je veel oefent. Je moet daarom ruim vóór het examen met de training beginnen. Als je niet samen met medecursisten en met een NT2-docent kunt oefenen, is het ook heel goed mogelijk om alleen met dit boek te werken, want op de website die bij het boek hoort, staan alle uitwerkingen van de oefeningen in het leerboek en de sleutels.

Veel succes met de schrijftraining!

Amsterdam, maart 2024

Joke Olie

Inleiding

Veel kandidaten die het Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal Programma I doen, vinden het onderdeel Schrijven het moeilijkst. Dat is niet zo gek, want bij het schrijven in een andere taal moet je niet alleen veel woorden kennen, je moet die woorden ook nog correct kunnen spellen en verder moet je logische zinnen kunnen maken die begrijpelijk zijn voor de lezer.

Voor wie is dit boek?

Dit boek is in de eerste plaats bedoeld voor buitenlandse leeders van het Nederlands die zich willen voorbereiden op het Staatsexamen Schrijven I. Maar ook anderen die problemen ondervinden bij het schrijven van korte of lange teksten op het niveau van B1, kunnen hun schrijfvaardigheid met dit boek verbeteren.

Hoe is dit boek opgebouwd?

De zinnen en teksten die je schrijft op het Staatsexamen Schrijven I worden beoordeeld op vijf verschillende aspecten. De hoofdstukken 2 t/m 6 van dit boek behandelen steeds één beoordelings-aspect:

- adequaatheid/begrijpelijkheid
- grammaticale correctheid
- spelling
- samenhang
- woordgebruik

In hoofdstuk zeven vind je een compleet oefenexamen.

Hoe zijn de hoofdstukken opgebouwd?

Elk hoofdstuk begint met een korte inleiding waarin wordt uitgelegd wat het beoordelingspunt precies inhoudt en hoe je daar het beste rekening mee kunt houden. Daarna volgen er voorbeelden met uitgebreide besprekingen en oefeningen.

Aan het eind van elk hoofdstuk volgt een paragraaf die 'OKE' heet (Onthouden – Keep it simple – Evalueren). Daarin wordt nog eens samengevat hoe je de schrijftaken moet aanpakken en ook worden tips gegeven die je kunnen helpen om de schrijfpodracht tot een goed einde te brengen.

Wat vind je op de website bij *Schrijven op B1*?

Bij dit boek hoort een website. Daarop kun je nog meer voorbeelden en uitleg vinden en de sleutels of voorbeelduitwerkingen van de oefeningen. Aan dit icoontje in de tekst van dit boek kun je zien wanneer je de website kunt raadplegen.

Voor wie is het Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal Programma I bedoeld?

Het Staatsexamen Nt2 Programma I is een examen voor mensen van wie het Nederlands niet de moedertaal is en die willen laten zien dat ze genoeg Nederlands beheersen voor een baan op mbo-niveau, of om een beroepsopleiding te volgen op dit niveau.

Het niveau kun je vergelijken met niveau B1 van het Europees Referentie Kader (The European Framework of Reference), of niveau 2F van het referentiekader Taal.

1 Het onderdeel Schrijven van het Staatsexamen NT2, programma I

1.1 De inhoud van het examen

Bij het onderdeel *Schrijven* moet je laten zien dat je zelfstandig allerlei soorten teksten kunt schrijven. Het gaat dan om teksten die je in het dagelijks leven, in je werk of tijdens je studie moet schrijven.

Bij het examen kun je de volgende opdrachten verwachten:

- **Zinstaak: 7 à 8 zinnen schrijven**

Hierbij moet je een zin schrijven of een zin afmaken. Dat is meestal in de context van een mailbericht. Daarbij is het belangrijk dat jouw aanvulling goed past bij de inhoud van het bericht. Bovendien moet je goed letten op de woordvolgorde en de spelling.

Voorbeeld: Samen opdracht maken

U volgt de opleiding tot kok aan ROC De Laak.
U schrijft een e-mail aan een medestudent.

Van: kandidaat@rocdelaak

Aan: hakim@rocdelaak

Onderwerp: Samen opdracht maken

Hoi Hakim,

Je was vandaag niet in de les. We moeten van de docent een opdracht maken.

Ik bel je morgen even, zodat

Groetjes,

bron: www.staatsexamensnt2.nl Schrijven 1 2022

- **Deelschrijftaak: 2 korte teksten schrijven**

Bij de deelschrijftaken krijg je korte teksten die niet compleet zijn en die je moet aanvullen. Soms moet je hele zinnen schrijven, bijvoorbeeld als je korte briefjes moet aanvullen of gegevens moet aanvullen in een vragenformulier.

Voorbeeld:

Vragenlijst 'boodschappen doen'

U doet altijd boodschappen bij supermarkt Het Hoekje. De eigenaar van de supermarkt heeft u gevraagd een vragenlijst in te vullen over zijn supermarkt. U vult de vragenlijst in.

Opdracht: Vul het formulier volledig in. U mag de informatie zelf verzinnen.

bron: www.staatsexamensnt2.nl Schrijven 1 2023

- **Korte schrijftaak: 1 à 2 korte teksten schrijven**

Hier schrijf je een korte tekst, bijvoorbeeld een notitie of een beschrijving van een situatie. Vaak moet je plaatjes of een advertentietekst betrekken bij je schrijftaak.

Voorbeeld:

Sollicitatie taxichauffeur

U bent op zoek naar werk als taxichauffeur.

Een taxichauffeur vervoert mensen met een auto naar verschillende plekken.

U ziet een vacature op de website www.vacatures.nl.

Taxibedrijf Logi zoekt: **Taxichauffeur (m/v)** Voor het vervoeren van mensen in de omgeving Utrecht.

Werktijden: 09:00 tot 17:00 uur

Salaris: te bespreken

Interesse? Stuur een brief naar: mevrouw Groen Vinkenlaan 254, 5829 BA Utrecht

U wilt graag solliciteren naar deze functie. U schrijft een brief aan het taxibedrijf.

Opdracht: U schrijft de brief.

- U schrijft naar welke functie u solliciteert.
- U legt uit waarom u naar deze functie solliciteert. U noemt minimaal twee redenen.
- U beschrijft uw werkervaring. U noemt minimaal één voorbeeld.
- U schrijft waarom u geschikt bent voor deze functie. U noemt minimaal twee redenen.
- U vraagt om een gesprek. U mag de informatie zelf verzinnen.

bron: www.staatsexamensnt2.nl *Schrijven 1* 2023

Het doel van de tekst is het taxibedrijf Logi ervan te overtuigen u uit te nodigen voor een sollicitatiegesprek.

1.2 De afname van het examen

Het examen wordt afgenomen op de computer en duurt 100 minuten. De opdrachten zie je op het beeldscherm en de uitwerkingen moet je in een tekstvak typen. Op de website van de Staatsexamens NT2 kun je een voorbeeldfilmje zien over hoe het examen wordt afgenomen. Het is heel verstandig om dat te bekijken voordat je examen gaat doen.

Op de website van de Staatsexamens NT2 kun je ook voorbeeldexamens downloaden én je kunt oefenen met digitale voorbeeldexamens. Doe dat vooral, want dan weet je hoe het is om een digitaal schrijfexamen te doen. De examens worden een aantal keer per jaar afgenomen op ongeveer zeven locaties in Nederland. Raadpleeg de website van de Staatsexamens NT2 (www.staatsexamensnt2.nl) voor de exacte locaties en de examenroosters. Ook vind je daar precieze informatie over de aanmelding en de kosten.

1.3 Het woordenboek

Je mag alleen het *Van Dale Pocketwoordenboek Nederlands als tweede taal* gebruiken tijdens het Examen Schrijven. Andere woordenboeken zijn niet toegestaan! Ook zijn briefjes of aantekeningen niet toegestaan.

1.4 De beoordeling

De beoordelingscriteria heb je al in de inleiding gezien. In de hoofdstukken hierna gaan we daar uitgebreid op in. We leggen uit wat het beoordelingscriterium inhoudt en we geven aanwijzingen hoe je er rekening mee kunt houden. Ook vind je daar veel oefeningen bij de verschillende beoordelingspunten.

2 Beoordelingspunt 1: Adequaatheid/ begrijpelijkheid

Doe exact wat de opdracht vraagt!

2.1 Wat wordt bedoeld met adequaatheid en begrijpelijkheid?

Wat is het belangrijkste bij het maken van het Examen Schrijven programma I?

- Je uitwerkingen moeten precies passen bij de opgaven. Dat wordt bedoeld met *adequaatheid*.
- Wat je schrijft moet de lezer natuurlijk ook goed kunnen snappen. De *begrijpelijkheid* is dus ook heel belangrijk.
- Verder moet je alles wat er in een opgave gevraagd wordt, opnemen in jouw uitwerking. Je moet dus volledig zijn.

Als je voor een tekst 0 punten krijgt voor het aspect adequaatheid, wordt er verder niet beoordeeld. Dus ook als verder alles prima is wat de grammatica en de spelling betreft, kun je geen punten scoren als je tekst niet past bij de opdracht.

Hoe kun je zo adequaat, begrijpelijk en volledig mogelijk een examenopgave uitwerken?

De adequaatheid en de begrijpelijkheid zijn bij alle soorten opgaven van het Examen Schrijven van belang. *Controleer steeds of jouw uitwerking helemaal precies past bij de opdracht.* Dan ben je adequaat.

De begrijpelijkheid kun je controleren door steeds een beetje afstand te nemen van wat je hebt opgeschreven en jezelf dan af te vragen: *Kan de lezer snappen wat ik bedoel?*

De volledigheid is van belang bij de deelschrijftaken en de korte schrijfopdrachten. Bij die opgaven van het Staatsexamen worden bijna altijd

inhoudspunten genoemd die je in jouw stuk moet verwerken. Noteer die punten vast op het uitwerkscherm, zodat je zeker weet dat je er niet een vergeet. Maar let op! *Schrijf niet meer dan er gevraagd wordt*. Anders kom je in tijdnood en ook loop je onnodig risico op taalfouten.

2.2 Welke doelen kunnen teksten hebben?

Bij de opgaven van het Examen Schrijven staat vaak heel precies wat het doel is (waarom je iets schrijft). Hieronder staan enkele mogelijke tekstdoelen.

- **Iemand informatie geven**
Een bericht in een krant is een informatieve tekst, maar ook een verslag van een stagedag voor je stagebegeleider.
- **Iemand overtuigen van jouw mening**
Pamfletten van politieke partijen zijn overtuigende teksten, maar ook een ingezonden stuk in de krant, bijvoorbeeld met een mening over het gebruik van mobiele telefoons op de fiets.
- **Iemand vertellen dat hij iets moet gaan doen of juist niet moet gaan doen**
Een voorbeeld hiervan is een folder van de gemeente waarin gevraagd wordt je afval alleen maar buiten te zetten als de vuilniswagen komt, maar ook een briefje aan je burens waarin je vraagt of ze na middernacht geen harde muziek willen draaien.
- **Iemand instructies geven**
Voorbeelden van teksten met instructies zijn een handleiding bij een foto-toestel of een recept voor een appeltaart.

In de praktijk zullen deze doelen vaak een beetje door elkaar lopen, maar toch is er bijna altijd één hoofddoel.

2.3 Hoe kun je rekening houden met je lezer?

Uit de opgaven wordt meestal heel duidelijk voor wie je moet schrijven, dus wie jouw publiek is. Houd je daaraan.

Als je rekening wilt houden met je lezer(s) moet je over een paar dingen goed nadenken:

- **De leeftijd**

Voor iemand van 12 jaar schrijf je anders dan voor iemand van 80 jaar.

- **Wat iemand al weet**

Als je de route naar je huis beschrijft, doe je dat anders voor iemand die in dezelfde stad woont dan voor iemand die ergens anders vandaan komt.

- **De relatie tussen jou en de lezer**

Als je iets moet schrijven in een formele situatie, bijvoorbeeld een brief aan je baas of aan je huisarts, gebruik je andere woorden dan wanneer je iets schrijft aan een collega of aan een vriend; dat is een informele situatie.

Verplaats je dus bij het schrijven in een denkbeeldige lezer en vraag je steeds af of je boodschap *duidelijk*, *begrijpelijk* en *passend* is.

Leef je in de situatie in

Bij de opdrachten van het Staatsexamen wordt meestal een bepaalde situatie gegeven die je je moet voorstellen, bijvoorbeeld dat je bij een reisbureau werkt of bij een supermarkt, of dat je een bepaalde opleiding volgt. Je moet je dan zo goed mogelijk in die situatie inleven, want dan lukt het beter om een adequaat stuk te schrijven, waarbij je rekening houdt met het doel van de tekst en met de lezer voor wie je schrijft.

Voorbeelden en oefeningen

Hierna volgen voorbeelden en oefeningen bij de verschillende soorten schrijfopdrachten die je bij het Examen Schrijven kunt tegenkomen:

- het schrijven van een zin of enkele zinnen;
- het maken van een deelschrijftaak;
- het schrijven van een korte tekst.

Bestudeer van elk onderdeel eerst de voorbeelden, de uitwerkingen en de besprekingen en maak daarna de oefeningen. De sleutels van de oefeningen vind je op de website .

2.4 Zinstaken: uitleg + voorbeelden

Hoe kun je zinnen zo adequaat en begrijpelijk mogelijk aanvullen?

Lees de opgave (de gegeven zin, zinnen of zinsdelen) goed door. Boven de opgave staat een woord of enkele woorden. Dat is de kern van de opgave. Let goed op de belangrijkste woorden in de opgave. Je kunt niets onderstrepen, maar als je oefent met papieren examens, moet je de belangrijkste woorden onderstrepen. Dat is heel nuttig, want dan wen je eraan om je te focussen op de belangrijkste punten in de opgave.

Controleer steeds of jouw uitwerking helemaal precies past bij de opgave. Dan ben je adequaat. De begrijpelijkheid kun je controleren door je in te leven in de lezer en je af te vragen: *kan iemand snappen wat ik bedoel?*

Voorbeeld 1

Niet goed geslapen

Dit is een voorbeeld van een opgave waarbij je een zin moet aanvullen.

Ik heb vannacht niet zo goed geslapen, dus

Lees de zin heel goed door.

- *Wat is de situatie?*
Je hebt niet goed geslapen en daarover moet je iets zeggen.
- *Welke aanwijzing zie je bij de zin die je moet aanvullen?*
Je ziet het woordje 'dus'. Jouw aanvulling moet dus een gevolg aangeven.

Uitwerking a

Ik heb vannacht niet zo goed geslapen, dus

ik heb zin om naar de film te gaan.

Bespreking

Deze aanvulling is niet logisch en dus niet adequaat, omdat *naar de film gaan* niets te maken heeft met *niet goed kunnen slapen*.

Uitwerking b

Ik heb vannacht niet zo goed geslapen, dus

in mijn bed ik heb onrust gelegen.

Bespreking

De aangevulde zin past wel een beetje bij *niet kunnen slapen*, maar doordat er verkeerde woorden in staan (ik heb onrust gelegen), is de zin niet begrijpelijk.

Uitwerking c

Ik heb vannacht niet zo goed geslapen, dus

ik ben een beetje moe.

Bespreking

Deze uitwerking is kort en simpel, maar helemaal logisch en dus *adequaat*. Het tweede deel van de zin geeft een gevolg aan (niet zo goed geslapen → moe) en dat moet na het woordje 'dus'.